

Tiesiamės į tiesos šviesą

Rūta Jonuškienė

Atsimenu vieną savo mokytoją, kuri mums, vaikams, pasakodama apie savo gyvenimą, yra pasakiusi, jog nueitame kelyje neprisimena pilkų ir nereikšmingų dienų. Visos dienos, jeigu jas reikėtų nupiešti, būtų įvairiaspalvės. Tada mes klausėmės ir nelabai suvokėm, ką reiškia šitie žodžiai, o dabar jie – mūsų šiandiena ir mūsų gyvenimas. Mes, šių dienų trisdešimtmečiai, vadinami prarastą kartą, tiesiamės į tiesos šviesą, keldami į ją ir savo vaikus. Mes nebeužmiegame naktimis, su siaubu apmąstydami baisiausius nuo mūsų iki šiol giliausiuose archyvuose slėptus istorijos įvykius... Mes paslapčia, su niekad dar iki šiol nepajaustu skausmu, nubraukiam ašarą už tuos, kurie visą gyvenimą giliausiose namo kertėse slėpė trispalvę, savo širdyse niekad neprarasdami vilties, jog turi ateiti Tiesos valanda. Ir ji atėjo. Šių metų spalio – steigiamasis Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio suvažiavimas – pabudino visą Lietuvą. Pabudino viltį ir tikėjimą, kad tiesa yra tik viena. Viena ir ta pati viršininkui ir pavaldiniui, mokytojui ir mokiniui, vaikeliui, žengiančiam pirmą žingsnį Lietuvos žeme ir žilagalviui, apmąstymuose atsiremiančiam į karčią gyvenimo patirtimi pamatuotą praeitį. Tiesa yra viena. Ir gyvenimas tūkstančius kartų egzaminuos mus, raudonu rašalu užbraukdamas mūsų atestatuose ir diplomuose pažymius už suklastotos, išniekintos ir lozungais paverstos istorijos mokėjimą. Mes turime iš naujo parašyti tikrąją istoriją savyje – parašyti iš primiršto ir metalinio roko gausmo išguitos liaudies dainos, iš tykaus mūsų kaimo išminčių filosofavimo ramų vasaros vakarą, iš laukiančio ir tikinčio mumis – vieninteliais – dar tyro ir melu nesutepto vaiko žvilgsnio, iš oro, iš medžių ir vandens, kur dar gyva ir plevenanti protėvių dvasia.

Mums bus nelengva, bet laukti ir abejoti nebegalima. Ir tauta, ir žmogus privalo atgaivinti istorinę atmintį. Žinoma, dar ne visi su Sąjūdžiu. Kiek dabar yra pagautų baimės, kad kiti jau nebebijo? Kad gali pasakyti tiesų, aštrų, bet teisingą ir svarų žodį, kad gali nebegyventi pagal sveikam protui nepaklūstančią instrukciją. Dabar žmogus pradeda mokytis gyventi ne vien sau. Ne vien brangiam daiktui, kuris rožinių kalbų epochoje daugeliui buvo virtęs vieninteliu tikru stabu, ne vien „trupiniui aukso, gardaus valgio šaukštui“

Gyvenimo tempai milžiniški. Kasdien mus užgriūva rūpesčių, neatidėliotinių darbų, informacijos lavina. Bėgimas nuo ankstyvo ryto iki vakaro, kai lovelėse užmiega vaikai, bijodami aštraus žadintuvo garso, nutraukiančio jų sapnų tylą... Nejaugi jie niekada nebepajus V. Krėvės aprašytojo „Antanuko ryto“?

Mes skubam... Ir tada, kai apninka beviltiškos mintys, paklauskim savęs – ar nelaukia mūsų vienišose sodybose be laiko susenę mūsų tėvai, ar nereikia mūsų žodžio senai močiutei, neturinčiai su kuo pasidalyti tykių savo dienų džiaugsmiais, ar neužpustytas užmaršties lapų smėliu takelis prie mums artimo ir brangaus, o gal ir visai nepažįstamo žmogaus kapo, ar nepasiilgo mūsų rankų šilumos vaiko galvelė...

Paklauskime savęs ir būtinai atsakykim, nes didžiausia vertybė dabar ir visada – žmogus.

Lenino keliu, 1988, lapkr. 19